

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD. 410.005.02.2022

Pan
Adam Wojciech Sasiuk
p.o. Prezes Zarządu

Ośrodek Hodowli Zarodowej,
„Bobrowniki” Spółka z o.o.
Bobrowniki 6A, 76-231 Damnica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/034 Działalność spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w latach 2017–2021

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Hodowli Zarodowej, „Bobrowniki” Spółka z o.o. (dalej: „Spółka”) Bobrowniki 6A, 76-231 Damnica
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Wojciech Sasiuk, p.o. Prezes Zarządu Spółki (dalej: „Prezes”), od dnia 01 grudnia 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Maria Ścibior, Prezes Zarządu Spółki, od dnia 20 grudnia 2016 r. do dnia 01 grudnia 2020 r. ¹ (dalej: „Była Prezes”)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja przez spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt. 2. Gospodarka finansowa i majątkowa spółki. 3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2021, z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed i po okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Piotr Lewandowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/50/2022 z 05.04.2022 r. 2. Katarzyna Ślebioda, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/59/2022 z 20.04.2022 r.

(akta kontroli str. 1-4, 1623-1627)

¹ 01 grudnia 2020 r. Uchwałą nr 11/2020 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki odwołano z dniem 01 grudnia 2020 r. Panią Marię Ścibior ze stanowiska Prezesa Zarządu Spółki, a uchwałą nr 12/2020 powołano z dniem 01 grudnia 2020 r. Pana Adama Wojciecha Sasiuk na stanowisko pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu Spółki do dnia powołania Prezesa Zarządu wyłonionego w drodze konkursu.

² Dz. U. z 2022 r., poz. 623, (dalej: „ustawa o NIK”).

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Spółka prowadziła hodowlę bydła mlecznego rasy Polskiej Holsztyńsko-Fryzyjskiej (dalej: „PHF”), w oparciu zalecenia zawarte w „Strategicznym programie hodowli bydła mlecznego rasy PHF w spółkach ANR”⁴ (dalej: „Program”) oraz stosowane w Spółce zasady hodowli i oceny zwierząt hodowlanych. Wybrane do stosowania wskaźniki i zakładane cele, w tym wyniki hodowlane w większości zostały przez Spółkę osiągnięte, a niepełna ich realizacja wynikała z przyczyn od Spółki niezależnych. Sporządzana dokumentacja planistyczna oraz sprawozdania przekazywane były w terminach uzgodnionych z Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”) i zawierały wszystkie wymagane wytycznymi KOWR dane, informacje i załączniki. Podejmowane działania w zakresie promocji hodowli zwierząt polegały głównie na działaniach bieżących w tym m.in. udziale w ogólnopolskich wydarzeniach rolniczych takich jak targi i wystawy hodowlane, na których zwierzęta prezentowane przez Spółkę uzyskiwały nagrody i wyróżnienia.

Sytuacja finansowa Spółki, wskazywała na stopniową poprawę po odnotowaniu straty netto za lata 2018 i 2019. Strata netto w latach 2018-2019, odpowiednio w wysokości 676,7 tys. zł i 483,2 tys. zł, spowodowana była niesprzyjającymi, dla rozwoju zbóż ozimych, warunkami atmosferycznymi na przełomie 2017 i 2018 r., a następnie suszą w latach 2018 i 2019, co w konsekwencji spowodowało niższe plony. Za kolejne lata obrotowe 2020 r. i 2021 r. odnotowano zysk netto odpowiednio w wysokości 133,9 tys. zł i 358,9 tys. zł. Wynik finansowy z działalności podstawowej pozostawał ujemny w kolejnych latach okresu objętego badaniem. Zysk generowała pozostała działalność operacyjna, do której zaliczane były m.in. przychody z dotacji do gruntów rolnych, programów rolnośrodowiskowych i dopłaty do paliwa rolniczego. Spółka w latach 2017-2020 nie osiągała zakładanych w Biznesplanie przychodów ze sprzedaży. Przychody kształtowały się w wysokości od 88,8% do 96,8% wykonania założonego planu sprzedaży. Rok 2021 był pierwszym, w którym sprzedaż osiągnęła poziom 110,1% wykonania planu (plan 5 223,5 tys. zł, wykonanie 5 750,3 tys. zł).

Wysokość wynagrodzeń wypłaconych Zarządowi była zgodna z kwotami określonymi w uchwałach Zgromadzenia Wspólników (dalej: ZW).

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej wybranych zakupów stwierdzono, że dokonane zostały one zgodnie z Regulaminem zakupu⁵.

W związku z trudnościami finansowymi Spółka nieterminowo realizowała płatności z tytułu czynszu dzierżawnego, ponosząc z tego tytułu koszty odsetek w łącznej kwocie 8,5 tys. zł.

Dla zarządzanych przez Spółkę obiektów zapewniono prawidłowe prowadzenie ksiąg obiektów. Kontrole okresowe stanu technicznego budynków, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane⁶, przeprowadzane były, w wymaganych terminach i zakresach. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły braku kontroli okresowych wykonywanych raz na pięć lat, kontroli wykonywanych, co najmniej dwa razy do roku w obiektach o zabudowie przekraczającej 2 000 m², o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 i 3 (w całym badanym okresie). Kontrolę zgodnie z ww. przepisem przeprowadzono dopiero w 2021 r., dokonano też wymaganego

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Agencja Nieruchomości Rolnych (dalej: „ANR”) której zadania od 1 września 2017 r. przejął Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (dalej: „KOWR”) będący następcą prawnym ANR.

⁵ W Spółce obowiązywał *Regulamin przeprowadzania przetargu sprzedaży i zakupu towarów i usług, sprzętu i innych ruchomości oraz nieruchomości w Ośrodku Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o.o. w Bobrownikach* z dnia 01.08.2018 r. (dalej: „Regulamin zakupu”).

⁶ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, ze zm.), (dalej: „Prawo budowlane”).

zgłoszenia do właściwego organu nadzoru budowlanego. Nie sporządzono również instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, o której mowa w § 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa pożarowego⁷, dla budynków gospodarczych i inwentarskich. Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego obejmującą pierwotnie jedynie budynek administracyjno-warsztatowy, uzupełniono w trakcie kontroli o instrukcje dla wszystkich pozostałych budynków. Także dopiero w trakcie kontroli wydzielono i oznaczono strefy zagrożenia wybuchem obejmujące silosy zbożowe oraz magazyn z mieszalnią pasz. Stan budynków nie zagrażał bezpieczeństwu przebywających w nich osób.

Spółka podejmowała działania w celu zapewnienia właściwych warunków weterynaryjnych i opieki weterynaryjnej dla zwierząt gospodarskich, jednakże kontrola przeprowadzona przez Powiatowego Inspektora Weterynarii w Słupsku, na zlecenie NIK, wykazała szereg nieprawidłowości i zaniedbań w zakresie stanu sanitarno – technicznego budynków, w których trzymane były zwierzęta. Powierzanie codziennych zadań pracownikom zajmującym się pieczą nad zwierzętami odbywało się na podstawie ustnych poleceń.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przez Spółkę zadań w zakresie hodowli roślin i zwierząt.

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z KRS organem uprawnionym do reprezentacji Spółki był Zarząd działający jednoosobowo – samodzielnie. W badanym okresie Spółka prowadziła działalność w zakresie chowu i hodowli bydła mlecznego, obrotu zwierzętami hodowlanymi i produktami pochodzenia zwierzęcego oraz produkcji roślinnej. Głównym celem Spółki było prowadzenie prac hodowlanych w produkcji zwierzęcej oraz oferowanie wysokiej jakości tych produktów na rynku. Ww. cele realizowano poprzez: hodowlę buhajków do stacji unasienniania, transplantację zarodków, sprzedaż jałowic cielných, sprzedaż buhajków do krycia naturalnego oraz produkcję i sprzedaż zbóż.

Spółka prowadziła hodowlę bydła mlecznego rasy PHF w oparciu o zalecenia zawarte w Programie współpracując m.in. z:

- a) Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka (dalej: „PFHBiPM”), m.in. w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych markerów genetycznych oraz współpracy z podmiotami zajmującymi się obliczeniami dotyczącymi oceny wartości hodowlanej, prowadzenia oceny wartości użytkowej bydła typu użytkowego mlecznego oraz udziału w realizacji programu hodowlanego;
- b) Stacją Hodowli i Unasienniania Zwierząt w Bydgoszczy (dalej: „SHiUZ”) w zakresie współpracy dotyczącej embriotransferu (tj. działań mających na celu przeprowadzenia zabiegu przeniesienia zarodków dostarczonych przez spółkę w celu pozyskania z nich zarodków buhajków i jałówek).

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. z 2010 r. Nr 109 poz. 719), (dalej: „rozporządzenie w sprawie ochrony pożarowej”).

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

W Spółce nie opracowano własnych pisemnych zasad prowadzenia hodowli zwierząt gospodarskich i hodowli roślin.

Prezes wyjaśnił, że w Spółce przyjęte były ogólne zasady hodowli bydła stosowane w powszechnej hodowli, Spółka rozwijała zakres stosowania nowoczesnych metod hodowli i rozrodu (transplantacja zarodków, selekcja genomowa, komputerowy dobór rodziców). Kolejną zasadą przyjętą w hodowli bydła mlecznego była poprawa zdrowotności i długowieczności krów poprzez doskonalenie cech funkcjonalnych, utrzymanie wysokiej jakości materiału hodowlanego. Selekcja krów miała na celu wybranie na następne pokolenie matek o najlepszych indeksach PF i IE⁹, oraz zawartych w nich pod indeksach. Dobór buhajów do wyselekcjonowanych matek w celu wyhodowania pokolenia lepszego od pokolenia rodzicielskiego. Dobór buhajów prowadzony był przez zootechnika przy współpracy z selekcjonerem z PFHBiPM oraz SHiUZ.

W dniu 13.05.2022 r. Prezes otrzymał informacje z Departamentu Nadzoru nad Spółkami KOWR, że została podpisana umowa pomiędzy KOWR a Szkołą Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie – Instytutem Nauk o Zwierzętach w Warszawie na opracowanie „Strategii hodowli zwierząt w Spółkach o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej nadzorowanych przez KOWR”. Strategia ma być opracowana do 31.10.2022 r.

Prowadzona przez Spółkę uprawa zbóż i roślin pastewnych była zabezpieczeniem paszy dla bydła, a nadwyżka zbiorów zbóż sprzedawana. W Spółce nie prowadzono prac w zakresie postępu biologicznego w hodowli roślin.

Corocznie w Spółce sporządzano i aktualizowano Wieloletni Program Inwestycyjny (dalej: „WPI”), zawierający m. in.:

- ustalenie i aktualizację bazy organizacyjnej,
- określenie zasad polityki inwestycyjnej,
- wskazanie i aktualizację priorytetów inwestycyjnych,
- aktualizację listy projektów zrealizowanych i pozostających do realizacji.

Każdego roku sporządzano również Biznesplan na kolejny rok działalności Spółki, który zawierał m.in.:

- charakterystykę Spółki, w tym dane identyfikacyjne, strukturę własnościową, wykaz gruntów, zatrudnienie, strukturę organizacyjną, przedmiot działalności, opis rynku, analizę słabych i mocnych stron Spółki oraz założenia dotyczące poziomu czynszu dzierżawnego,
- założenia planistyczne w zakresie hodowli i produkcji, w tym m.in.: cele hodowlane w produkcji bydła mlecznego rasy PHF, opis przyjętych kierunków selekcji z wykazem doskonalonych cech, metody i narzędzia jakie będą zastosowane do realizacji przyjętych celów hodowlanych, opis współpracy z branżowymi związkami hodowców bydła oraz spółkami inseminacyjnymi,
- plany i ich realizację w roku poprzedzającym w zakresie produkcji mleka, towarowej produkcji roślinnej,

⁹ Indeks PF – miara wartości hodowlanej bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej obejmująca wiele cech, którym hodowcy nadali wagi wg ich znaczenia. Indeks Ekonomiczny IE - jest indeksem selekcyjnym wyrażającym łączną wartość hodowlaną zwierzęcia w przeliczeniu na ziółówki. Wartości Indeksu Ekonomicznego pozwalają na porównywanie zysków z produkcji mleka w odniesieniu do jednej laktacji. Dzięki niemu hodowcy mogą doskonalić swoje stada w kierunku maksymalizacji zysków.

- plany w zakresie restrukturyzacji majątkowej oraz inwestycji,
- źródła finansowania działalności.

Planowanie działalności Spółki oraz sprawozdawanie uzyskanych rezultatów odbywało się zgodnie z zaleceniami otrzymywanymi corocznie z KOWR.

(akta kontroli str. 5-330, 709, 721-1014, 1034-1051, 1594-1618, 1628-1634)

1.2. Osiągnięte w badanym okresie wyniki hodowlane Spółki kształtowały się następująco:

a) w zakresie planowanych wskaźników określonych w opracowywanych Biznesplanach, odpowiednio:

- ilości bydła ogółem, kształtowała się na poziomie od 526 sztuk, w tym 253 krów w 2017 r. (z planowanych 525 sztuk bydła w tym 268 krów) do 567 sztuk, w tym 278 krów w 2021 r. (z planowanych 593 sztuk bydła w tym 270 krów). Pogłowia bydła systematycznie rosło w latach 2018 – 2020 (577 sztuk w tym 266 krów) jednakże nie osiągało wartości planowanych. Spadek pogłowia odnotowano w 2021 roku. Spółka posiadała 567 sztuk w tym 276 krów wobec planowanych 593 sztuk bydła w tym 270 krów.
- w ramach czynników gwarantujących realizację Programu osiągnięto m.in.: jałowice poddane ocenie wartości hodowlanej na poziomie od 78 sztuk (z planowanych 41) w 2017 r. do 108 w 2021 r. (z planowanych 90), przy czym największy spadek oraz niewykonanie planu w tym zakresie wystąpiło w 2019 r., w którym wskaźnik ten wyniósł 88 (z planowanych 105); pierwiastki poddane ocenie typu i budowy na poziomie od 84 w 2017 r. (z 96 planowanych) do 109 w 2021 r. (z planowanych 90), przy czym największy spadek oraz niewykonanie planu w tym zakresie wystąpiło w 2020 r., w którym wskaźnik ten wyniósł 62 (z planowanych 100);
- w ramach czynników produkcyjnych mleka m.in. wydajności mlecznej na poziomie 8 884 litrów w 2017 r. (z planowanych 8 800) do 8 873 litrów w 2021 r. (z planowanych 8 900), przy czym największy spadek oraz niewykonanie planu w tym zakresie odnotowano w 2019 r. w którym wykonanie wyniosło 8 730 litrów (z planowanych 9 900); produkcja mleka na poziomie 2 212 tys. litrów w 2017 r. (z planowanych 2 288 tys. litrów) do 2 404,7 tys. litrów w 2021 (z planowanych 2 470 tys. litrów) przy czym największy spadek oraz niewykonanie planu w tym zakresie odnotowano w 2019 r. w którym wyprodukowano 2 147,6 tys. litrów (z planowanych 2 574,0 tys. litrów);
- a) w ramach wyników w zakresie sprzedaży żywca m.in. sprzedaż żywca wołowego mlecznego na poziomie od 47,7 ton w 2017 r (z planowanych 64,5 ton) do 56,1 tys. ton w 2021 r. (z planowanych 50,0 tys. ton), przy czym najwyższy spadek oraz niewykonanie planu wystąpiło w 2017 r. i wyniosło 47,7 ton (z 64,5 planowanych), a najwyższe wykonanie ponad plan w 2019 r. i wyniosło 72,9 ton (z 49,9 ton planowanych);w zakresie realizacji założeń parametrów produkcyjno-hodowlanych wynikających z przyjętego „Strategicznego programu hodowli bydła mlecznego rasy PHF w spółkach ANR” założonych do osiągnięcia do końca 2020 r., Spółka osiągnęła następujące wyniki, tj.:
 - ustabilizowanie średniej wydajności mleka na poziomie około 10 500-11 000 l, nie osiągnięto wartości ww. wskaźnika, który na koniec 2020 r. wyniósł 8 772 l;
 - podniesienie zawartości białka w mleku do poziomu 3,4%, przy dotychczasowej zawartości tłuszczu lub jego niewielkim wzroście do poziomu 4,1%, osiągnięto

wartości zbliżone do referencyjnych uzyskując poziomy zawartości białka 3,3% oraz zawartości tłuszczu 3,86%¹⁰;

- obniżenie wieku pierwszego wycielenia krów do 25 miesięcy w 2020 r. (760 dni), osiągnięto założenia w tym zakresie, uzyskując na koniec 2020 r. wskaźnik 733 dni;
- utrzymanie dotychczasowego okresu międzywycieleniowego (OMW) na poziomie ok. 430 dni, osiągnięto niższy (lepszy) wynik w wysokości 403 dni;
- zmniejszenie remontu stada do poziomu 28-35% w zależności od intensywności użytkowania, osiągnięto wskaźnik w tym zakresie w wysokości 26% w 2021 r.;
- zwiększenie długości użytkowania krów w stadzie do 3,5 – 4 laktacji, osiągnięto zbliżony wskaźnik w tym zakresie w wysokości 2,8 laktacji;
- wyhodowanie 30 – 40% buhajów użytkowanych przez Stacje Unasienniania osiągnięto wskaźnik w tym zakresie o wartości 33%;
- znaczne zwiększenie liczby sprzedanych jałówek (z 3% do 10%), osiągnięto wskaźnik w tym zakresie o wartości 11%.

W 2021 r. przy średniej liczbie krów 271 szt. średni indeks PF wyniósł 119 pkt, najwyższy indeks PF – 141, natomiast z indeksem po 120 pkt było 107 szt., czyli 39% stada. W 2021 r. spółka sprzedała do SHiUZ:

- buhaja PROMOTOR ET, który uzyskał qPF-150 (był to najwyższy indeks ekonomiczny wśród buhajów SHiUZ Bydgoszcz) oraz klasuje się na 6 miejscu na krajowej liście buhajów rasy polskiej holsztyńsko – fryzyjskiej,
- buhaja PRECOM ET z indeksem qPF 143 oraz klasuje się na 37 miejscu na krajowej liście buhajów rasy polskiej holsztyńsko – fryzyjskiej.

W dniu 06 maja 2022 r. w Borzechowie odbyły się Mleczne Laury województwa pomorskiego organizowane przez PFHBiPM. Spółka została uhonorowana za najlepszy indeks ekonomiczny¹¹ w województwie pomorskim i uzyskała tym samym 9 wynik w kraju.

(akta kontroli str. 5-330, 709, 721-1014, 1034-1051, 1052-1079, 1536-1544, 1564-1565, 1567-1576)

1.3. W Regulaminie Organizacyjnym Spółki¹² określono zadania i kompetencje Głównego Hodowcy oraz zasady podległości służbowej.

W okresie objętym kontrolą w Spółce na stanowisku Głównego Hodowcy zatrudniony był pracownik posiadający wieloletnie doświadczenie w hodowli bydła oraz wymagane wykształcenie. Główny Hodowca posiadał wykształcenie średnie rolnicze (Technikum Rolnicze – technik rolnik o specjalności ogólnorolnej uprawa roślin i hodowla zwierząt) i wieloletnie doświadczenie w hodowli zwierząt¹³. Stosunek pracy z dotychczas zatrudnionym Głównym Hodowcą¹⁴ wygasł z dniem 25 maja 2022 r.

¹⁰ W roku 2021 odpowiednio 3,39% białka przy zawartości tłuszczu na poziomie 4,03%.

¹¹ Indeks Ekonomiczny jest indeksem selekcyjnym wyrażającym łączną wartość hodowlaną zwierzęcia w przeliczeniu na złotówki. Wartości Indeksu Ekonomicznego pozwalają na porównywanie zysków z produkcji mleka w odniesieniu do jednej laktacji. Dzięki niemu hodowcy mogą doskonalić swoje stada w kierunku maksymalizacji zysków. Indeks Ekonomiczny opracowało Centrum Genetyczne PFHBiPM we współpracy z hodowcami i najlepszymi specjalistami z tego zakresu. W Indeksie Ekonomicznym uwzględnione są następujące cechy: wydajność tłuszczu, wydajność białka, wydajność mleka, liczba komórek somatycznych, okres międzyciążowy, współczynnik zapłodnień jałówek, współczynnik zapłodnień krów, długowieczność, wysokość w krzyżu, wymię, nogi i racice.

¹² Regulamin zatwierdzono Uchwałą nr 5 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z dnia 2 grudnia 2011 r.

¹³ Zatrudnienie trwało od 13 listopada 1980 r. do 27 października 2015 r. oraz od 02 listopada 2015 r. do 25 maja 2022 r.

¹⁴ W skutek zakończenia aktywności zawodowej i przejściem na emeryturę.

Ponadto, od 14 stycznia 2022 r. zatrudniono pracownika na stanowisko zootechnika. Pracownik ten nie posiadał doświadczenia w prowadzeniu hodowli bydła. Obowiązki Głównego Hodowcy i zootechnika zostały odzwierciedlone w ich zakresach czynności.

Prezes wyjaśnił, że w sytuacjach dłuższej nieobecności Głównego Hodowcy prace hodowlane były uprzednio rozpisane na czas nieobecności tj. ustalany był termin szczepień hormonalnych jałowic przygotowywanych do transplantacji zarodków. W czasie nieobecności Głównego Hodowcy bezpośredni nadzór nad pracami hodowlanymi i działem hodowli pełnił Prezes natomiast pośredni nadzór nad pracownikami sprawował kierownik gospodarstwa. Zarząd Spółki od 2019 r. poszukiwał kandydata na stanowisko Głównego Hodowcy w Spółce¹⁵. Pomimo ogłoszeń m.in. na stronie internetowej Spółki nie było żadnego zainteresowania osób chcących podjąć pracę. Od dnia 14 stycznia 2022 r. zatrudniono na stanowisko zootechnika pracownika posiadającego wyższe wykształcenie w tym kierunku, jednakże nie posiadającego dużego doświadczenia w hodowli zwierząt. Zatrudniona osoba pracowała z Głównym Hodowcą do 31 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 1080-1092, 1564-1588, 1593,1622)

1.4. W badanym okresie Spółka nie uczestniczyła w realizacji programów w zakresie hodowli roślin i zwierząt realizowanych przez inne podmioty. Prowadzona była współpraca z PFHBiPM oraz SHiUZ w ramach realizacji strategicznego programu hodowli bydła mlecznego rasy PHF w spółkach ANR.

(akta kontroli str. 1052-1053,1564-1588)

1.5. Produkcja zwierzęca i sprzedaż zwierząt hodowlanych oraz wielkości innej produkcji rolnej były częściowo zgodne z wartościami określonymi w Biznesplanach i WPI w kolejnych latach objętych kontrolą.

W zakresie rozbieżności pomiędzy wartościami planowanymi, a rzeczywistymi Prezes wyjaśnił, że Spółka co rocznie sporządza Biznesplan i WPI w styczniu każdego roku i nie jest w stanie przewidzieć czy warunki pogodowe (susza, nawałnice, gradobicia) nie wpłyną na wysokość plonów i czy pozwolą na sporządzenie pasz objętościowych (kiszonka z kukurydzy, sianokiszonka) w ilościach potrzebnych na zabezpieczenie żywienia zwierząt do następnych zbiorów. Spółka w latach 2018 i 2019 poniosła znaczące straty w produkcji roślinnej, co miało znaczny wpływ na produkcję zwierzęcą. Zebrane trawy i kukurydza były o niskiej wartości energetycznej i w mniejszych ilościach niż zaplanowano. Brak wysokoenergetycznej paszy objętościowej znacznie wpłynął na odchów zwierząt i na wysokość produkcji mleka. Poprawa wyników hodowlanych nastąpiła w 2021 r. i zachowała tendencję wzrostową. Poniesiona strata znacząco też wpłynęła na zmniejszenie wpływów ze sprzedaży zboża i rzepaku. Brak środków miał odzwierciedlenie w wykonaniu planu inwestycyjnego. Uzyskane przychody przeznaczono na bieżące potrzeby Spółki głównie na zabezpieczenie środków do bieżącego utrzymania stada bydła.

Brakowanie krów w latach 2017-2021 wynosiło: 2017 r. – 34%, 2018 r. – 35%, 2019 r. – 42%, 2020 r.– 30%, 2021 r. – 26%.

W 2017 r., w czasie ZZW¹⁶ Wiceprezes ANR wskazał na dużą wartość wskaźnika brakowania zwierząt. Była Prezes wyjaśniła, że jest to następstwem występowania zjawiska chorobowego – paratuberkulozy. Zarząd został zobowiązany do pisemnych

¹⁵ Główny Hodowca w Spółce zatrudniona była od 13.11.1980 r. do 27.10.2015 r. w związku z nabyciem praw emerytalnych. Z dniem 28.10.2015 r. przeszła na emeryturę. Z dniem 02.11.2015 r. została ponownie zatrudniona na stanowisku Głównego Hodowcy. Po przepracowaniu czterech lat poinformowała w bezpośredniej rozmowie Prezesa Spółki, że chciałaby zakończyć stosunek pracy.

¹⁶ W dniu 31 marca 2017 r. podczas ZZW rozpatrującego sprawozdanie Zarządu z wykonania zadań za 2016 r.

wyjaśnień w kwestiach dotyczących poprawy dobrostanu zwierząt, stanu jałowości oraz synchronizacji rui. Wysoki wskaźnik brakowania był spowodowany chorobą paratuberkulozy oraz jałowością. W związku z chorobą ze stada eliminowano sztuki, u których stwierdzano chorobę, aby nie dopuszczać do zarażania się kolejnych zwierząt. Zastosowano szczepienia stada krów. Podjęte działania pozwoliły na zaleczenie choroby. W lutym 2017 r. wprowadzono hormonalną synchronizację rui. Efekty tego programu były widoczne już w 2020 r., a osiągnięty poziom brakowania – 26% w 2021 r. wskazuje, że wprowadzony program przynosił zamierzone efekty.

(akta kontroli str. 5-330, 709, 721-1014, 1034-1051, 1052-1079, 1093-1103, 1536-1544, 1564-1565, 1567-1576, 1564-1588)

1.6. W okresie objętym kontrolą w ramach prowadzonej działalności, Spółka sprzedała 43 buhajki hodowlane (z planowanych 46)¹⁷ oraz 21 jałówek hodowlanych (z planowanych 40). Do spółki inseminacyjnej sprzedano cztery buhajki, a do krycia naturalnego 39 (z planowanych 42). W badanym okresie sprzedano 602 buhajki opasowe (z planowanych 570).

W Spółce nie określono formalnych zasad i warunków sprzedaży zwierząt hodowlanych.

Prezes wyjaśnił, że Spółka sprzedaje buhajki hodowlane do SHiUZ Sp. z o.o. Podstawą wyboru sztuk do zakupu są wyniki badań genetycznych oraz ocena pokroju zwierzęcia dokonana przez pracownika stacji. Decyzje o zakupie i wyborze buhajka od hodowcy dokonuje jednostronnie SHiUZ. Buhajki nie zakwalifikowane do zakupu przez Stację Spółka może sprzedać do krycia naturalnego lub skierować na rzeź. Jeżeli zwierzęta są kierowane na rzeź hodowca dokonuje przekwalifikowania do byczków opasowych. Sprzedaż zwierząt w Spółce prowadzi Główny Hodowca. Sprzedaż poprzedzona jest rozeznaniem rynku skupu żywca w zakresie oferowanych cen za żywe zwierzęta a także na wniosek podmiotów zewnętrznych.

Główny Hodowca po rozeznaniu rynku skupu żywca przedstawia Zarządowi proponowane warunki sprzedaży. Po zaakceptowaniu warunków sprzedaży Główny Hodowca ustala z kupującym termin sprzedaży, cenę sprzedaży oraz formę i termin płatności.

W wyniku badania 15 faktur o najwyższych wartościach¹⁸, na sprzedaż zwierząt hodowlanych¹⁹ w latach 2017 – 2021 stwierdzono, że:

- we wszystkich przypadkach sprzedaż dokumentowano fakturą sprzedaży oraz dokumentem rozchodu inwentarza żywego,
- cztery transakcje sprzedaży przeprowadzono w oparciu o umowę zawartą z SHUIZ w Bydgoszczy – dotyczyły one sprzedaży buhajów hodowlanych i opiewały na kwotę łączną 16,0 tys. zł,
- w pięciu przypadkach sprzedaż dotyczyła zwierząt, którym nie przypisano ceny ewidencyjnej²⁰,
- w dwóch przypadkach cena sprzedaży była niższa od wartości ewidencyjnej zwierzęcia. Oba przypadki dotyczyły sprzedaży buhajów hodowlanych.

¹⁷ W 2017 sprzedano 10 z 10 planowanych, w 2018 r. 7 z 11, w 2019 r. 9 z 9, w 2020 r., w 2011 r. 11 z 10 oraz w 2021 r. 6 z 6.

¹⁸ łączna wartość badanych transakcji wynosiła 111,7 tys. zł.

¹⁹ w ramach badanych transakcji sprzedano 12 buhajów hodowlanych i 10 jałówek cielnych.

²⁰ Cena ewidencyjna przypisywana jest w trakcie inwentaryzacji. W przypadku zwierząt, które sprzedane zostały w roku urodzenia i nie zostały objęte inwentaryzacją cena ewidencyjna nie jest ustalona.

W latach 2017-2021 nie dokonywano aktualizacji wyceny zwierząt hodowlanych w Spółce.

Prezes wyjaśnił, że działa się tak z uwagi na niestabilny rynek zbytu. Zmiana cen spowodowałaby zawyżenie wyniku finansowego. Przy stałych cenach wyceny inwentarza na zmianę wyniku finansowego wpływa tylko różnica w ilości posiadanych zwierząt na dzień 31 grudnia każdego roku.

W zakresie wyceny sprzedaży zwierząt hodowlanych Prezes wyjaśnił, że cenę byczków hodowlanych przeznaczonych do krycia naturalnego ustala Zarząd. Cena ustalana jest po konsultacjach z osobami posiadającymi wieloletnie doświadczenie w wycenie hodowlanej bydła. Sprzedawane byczki hodowlane były w różnych cenach ze względu między innymi na brak zainteresowania zakupem. Znacząca większość rolników indywidualnych inseminuje nasieniem seksowanym aby uzyskać jak najlepsze wyniki hodowlane. Cena sprzedaży uzależniona jest w znacznym stopniu od rynku zbytu, a w rejonie w którym Spółka prowadzi działalność rynek zbytu jest ograniczony. Zakup buhajka do krycia naturalnego przez rolnika uzależniony jest głównie od ceny. Po negocjacjach z kupującym Zarząd często podejmuje decyzje o obniżeniu ceny ponieważ mając do wyboru utrzymywanie buhajka przez kolejne miesiące ponosi dodatkowe koszty karmienia i zabezpieczenia opieki weterynaryjnej, nie mając żadnej gwarancji sprzedania w wyższej cenie.

(akta kontroli str. 1104-1288, 1577-1588)

1.7. Corocznie Spółka otrzymywała z KOWR wytyczne dotyczące zakresu i terminu sporządzania sprawozdań finansowych, z działalności hodowlanej oraz dokumentów planistycznych – WPI i Biznesplanów.

Spółka przygotowywała ww. dokumenty zgodnie z otrzymanymi wytycznymi i w uzgodnionych z KOWR terminach. Przekazane przez Spółkę sprawozdania i dokumenty planistyczne były zatwierdzane każdorazowo uchwałami Zgromadzenia Wspólników Spółki.

W zakresie zmian terminów składania dokumentów planistycznych i sprawozdawczych do KOWR Prezes wyjaśnił, że Biznesplan i WPI na 2021 r. został złożony po wyznaczonym terminie z powodu choroby pracownika sporządzającego plany na COVID-19. Zarząd telefonicznie uzgodnił termin złożenia dokumentacji planistycznej, nie występował z pisemnym wnioskiem o ustalenie nowego terminu złożenia dokumentacji.

Taka sama sytuacja miała miejsce w 2022 r. na przełomie stycznia i lutego, 2 osoby pracujące w księgowości równocześnie zachorowały na COVID-19 i przebywały na izolacji. Natomiast o przedłużeniu terminu złożenia sprawozdania finansowego za 2021 r. Zarząd wystąpił do Zespołu Nadzoru KOWR pisemnie. Opisane przypadki nieterminowego złożenia dokumentacji planistycznej i sprawozdawczej wynikały z przyczyn losowych. W latach poprzednich dokumentacja sprawozdawcza była składana przed wyznaczonym terminem.

(akta kontroli str. 1168-1288)

1.8. Corocznie, Spółka uczestniczyła w regionalnych wystawach zwierząt hodowlanych²¹. Z tytułu uczestniczenia w wystawach poniosła łączny koszt w wysokości 21,6 tys. zł oraz uzyskała w 2017 r. trzy tytuły Vice Champion²²,

²¹ Z wyjątkiem roku 2020, w którym wystawa się nie odbyła ze względu na trwające obostrzenia epidemiologiczne związane z wirusem SARS-CoV 2.

²² W klasie jałowica 14 m-cy, jałowica 13 m-cy, krowa II laktacja.

w 2018 r. nagrody Super champion²³, Champion²⁴, Vice Champion²⁵, w 2019 r. Champion²⁶ i Vice Champion²⁷, w 2021 r. Champion Wystawy²⁸.

(akta kontroli str. 1052-1053, 1564-1576)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prowadzona przez Spółkę hodowla realizowana była w oparciu o Program oraz stosowane w Spółce zasady, na które wskazał w wyjaśnieniu Prezes. Wybrane do stosowania wskaźniki i zakładane cele w tym wyniki hodowlane w większości zostały przez Spółkę osiągnięte, a niepełna ich realizacja wynikała z przyczyn od Spółki niezależnych. Sporządzana dokumentacja planistyczna oraz sprawozdania przekazywane były w terminach uzgodnionych z KOWR i zawierały wszystkie wymagane wytycznymi KOWR informacje i załączniki. Podejmowane działania w zakresie promocji hodowli zwierząt polegały głównie na działaniach bieżących w tym m.in. udziale w ogólnopolskich wydarzeniach rolniczych takich jak targi i wystawy hodowlane, na których zwierzęta prezentowane przez Spółkę uzyskiwały nagrody i wyróżnienia.

OBSZAR

2. Gospodarka finansowa i majątkowa Spółki

Opis stanu
faktycznego

2.1. w latach 2017-2021 Spółka odnotowała stratę z podstawowej działalności operacyjnej w wysokości:

- w 2017 r. - 743,1 tys. zł (sprzedaż 4 328,6 tys. zł, koszty 5 071,8 tys. zł);
- w 2018 r. - 1 591,3 tys. zł (sprzedaż 3 643,6 tys. zł, koszty 5 234,9 tys. zł);
- w 2019 r. - 1 309,0 tys. zł (sprzedaż 3 959,7 tys. zł, koszty 5 268,7 tys. zł);
- w 2020 r. - 736,4 tys. zł (sprzedaż 4 611,4 tys. zł, koszty 5 347,8 tys. zł);
- w 2021r. -591,1 tys. zł (sprzedaż 5 783,8 tys. zł, koszty 6 374,9 tys. zł).

Pozostała działalność operacyjna, do której zaliczono m.in. przychody z dotacji do gruntów rolnych, programów rolnośrodowiskowych i dopłaty do paliwa rolniczego przynosiła zysk w kolejnych latach okresu 2017-2021 w wysokości odpowiednio: 967,2 tys. zł, 1 009,4 tys. zł, 898,6 tys. zł, 971,8 tys. zł, i 1 034,6 tys. zł.

Stratę zanotowano także na działalności finansowej w latach 2017-2021 wyniosła ona odpowiednio: 95,5 tys. zł, 94,8 tys. zł, 70,9 tys. zł, 101,5 tys. zł, 73,7 tys. zł.

Spółka w 2018 r. i 2019 r. odnotowała stratę netto, odpowiednio 676,7 tys. zł i 483,2 tys. zł, w trzech latach: 2017 r., 2020 r. i 2021 r. zysk netto odpowiednio w wysokości: 128,5 tys. zł, 133,9 tys. zł i 358,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 28-50, 75-98, 146-168, 709, 220-251, 256-276)

Osiągane przez Spółkę przychody ze sprzedaży produktów w ramach działalności podstawowej były w kolejnych latach okresu 2017-2021 niższe niż zakładane w biznesplanach (za wyjątkiem 2021 r.) i kształtowały się odpowiednio na poziomie: 90,1% (plan 4 577,5 tys. zł, wykonanie 4 161, 7 tys. zł); 96,8% (plan 4 727,4 tys. zł, wykonanie 4 577,4 tys. zł); 88,8% (plan 4 573,2 tys. zł wykonanie 4 061,42 tys. zł);

²³ Jałowica 12 m-cy.

²⁴ Jałowica 12 m-cy, Jałowica 14 m-cy.

²⁵ Jałowica 13 m-cy.

²⁶ Krowa III laktacja.

²⁷ Krowa II laktacja, Jałowka 17-18 m-cy

²⁸ Jałowka 16-20 m-cy.

96,4% (plan 4 511,2 tys. zł, wykonanie 4 347,42 tys. zł), 110,1% (plan 5 223,45 tys. zł, wykonanie 5 750,28 tys. zł).

Spółka w biznesplanach planowała koszty w układzie rodzajowym, bez podziału na poszczególne działy produkcji, niemożliwe było porównanie kosztów poniesionych w poszczególnych działach hodowli do zaplanowanych w biznesplanie w latach 2017-2021.

(akta kontroli str. 333-342, 709, 721-1014)

W latach 2017-2021 nie zanotowano znaczących odchyłeń (większych niż 10%) w dynamice kosztów w układzie rodzajowym, poza 2021 r., w którym koszty ogółem w kwocie 6 374,9 tys. zł były wyższe o 19,2% w stosunku do roku poprzedzającego (koszty w kwocie 5 347,8 tys. zł w 2021 r.). W 2021 r. najbardziej (o 28,6%) wzrosły koszty zużycia materiałów i energii (z 2 448,6 tys. zł w 2020 r. do 3 149,1 w 2021 r.). Koszty amortyzacji w 2021 r., w kwocie 359,1 tys. zł, były wyższe o 28,3% w stosunku kosztu amortyzacji (279,9 tys. zł) w 2020 r. Wzrost kosztów amortyzacji był m.in. wynikiem zakupu środka trwałego (ciągnik) o wartości początkowej 447,8 tys. zł, dla którego ustalono 14% stawkę amortyzacji. Koszty wynagrodzeń wzrosły w 2021 r. o 13,7% w stosunku do roku poprzedzającego.

(akta kontroli str. 360, 516)

Dodatni wynik finansowy Spółka odnotowała za 2017r., 2020 r. i 2021 r.:

- zysk netto za 2017 r. w wysokości 128,5 tys. zł Spółka przeznaczyła na zwiększenie kapitału zapasowego z przeznaczeniem na inwestycje zaplanowane do realizacji w 2018 r.;
- zysk netto za rok obrotowy 2020 w kwocie 133,9 tys. zł Spółka przeznaczyła na zwiększenie kapitału zapasowego z przeznaczeniem na odtworzenie majątku trwałego;
- zysk netto za rok obrotowy 2021 w kwocie 358,9 tys. zł Zarząd Spółki zaproponował przeznaczyć na zwiększenie kapitału zapasowego z przeznaczeniem na zakupy inwestycyjne.

(akta kontroli str. 5-253)

Strata netto za lata 2018 r. i 2019 r. (odpowiednio: 676,7 tys. zł i 483,2 tys. zł) została pokryta z kapitału zapasowego (odpowiednio: 5 594,4 tys. zł i 4 917,7 tys. zł)

W okresie 2017-2021 Spółka nie wypłacała dywidend.

(akta kontroli str. 146-251)

Opinie biegłego rewidenta za kolejne lata działalności Spółki wskazywały, iż na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie są znane okoliczności i zdarzenia, które świadczyłyby o istnieniu poważnych zagrożeń do kontynuowania przez Spółkę działalności w najbliższym okresie. Sprawozdanie sporządzono przy założeniu, że działalność będzie kontynuowana w okresie nie krótszym niż jeden rok od dnia bilansowego.

Nie wystąpiły okoliczności wskazane w art. 233 § 1 ksh²⁹, które obligują zarząd do zwołania ZW w celu powzięcia uchwały dotyczącej dalszego funkcjonowania Spółki.

(akta kontroli str. 307-330)

W badanym okresie nie nastąpiły zmiany właścicielskie w Spółce, nie nastąpiło też podwyższenie kapitału zakładowego.

(akta kontroli str. 5-251)

²⁹ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526, ze zm.).

Wobec zanotowanych strat netto w 2018 r. i 2019 r., ZW ani też Zarząd nie podejmowały uchwał o opracowaniu planów naprawczych czy restrukturyzacyjnych. Była Prezes wyjaśniła m.in., że straty w Spółce spowodowane były ogromną suszą w 2018 r., np. zbiory rzepaku i zbóż stanowiły ok 1/3 wcześniejszych plonów. Straty w 2019 r. były konsekwencją 2018 r.

Prezes wyjaśnił, że w związku z sytuacją ekonomiczną Spółki w latach 2018 r. i 2019 r., m.in. ZW objęło Spółkę stałym monitoringiem w aspekcie ekonomiczno – finansowym i zobowiązało do przekazywania miesięcznych raportów zgodnie z przekazanymi.

Prezes, w kwestii działań zmierzających do poprawy sytuacji finansowej wyjaśnił także:

- od 2020 r. wynegocjowane zostały lepsze ceny za sprzedaż mleka (z poziomu około 1,46 zł w grudniu 2020 r. do 2,30 zł za litr w maju 2022 r.), wpływy z tytułu sprzedaży mleka podwoiły się praktycznie za ostatnie 12 miesięcy. Zwiększyła się produkcja mleka, poprawie uległa też wydajność.
- zakupiono nowe maszyny, które zużywają mniej paliwa, i przez okres gwarancji nie będą ponoszone koszty ich naprawy;
- do uprawy roślin wprowadzono nowe odmiany. Na bieżąco prowadzono kalkulację kosztów produkcji pasz i w zależności od aktualnych cen na rynku w części lub w całości przechodzono na pasze gotowe. W przypadku wyniku wskazującego na opłacalność własnej produkcji pasz dla poszczególnych grup zwierząt, wykorzystywano posiadaną bazę w postaci magazynu i mieszalni.
- Spółka była na etapie pozyskania w ramach dzierżawy od KOWR 104 ha gruntów ornych, przygotowujemy dokumenty do przyjęcia. Docelowo Spółka dąży do posiadania łącznie, co najmniej 1 tys. ha użytków rolnych. Zwiększenie powierzchni użytków rolnych pozwoli na poprawę wyniku finansowego.

Prezes, w kwestii kosztów produkcji wpływających na wynik finansowy wyjaśnił, m. in., że:

- produkcja zwierzęca w Spółce opierała się na zwierzętach hodowlanych. Bydło opasowe po selekcji, było sprzedawane jako produkt uboczny prac hodowlanych; przychody z samej hodowli nie pokrywają kosztów, poniesionych na wytworzenie materiału hodowlanego,
- część produkcji roślinnej była przeznaczona na zabezpieczenie pasz treściwych i objętościowych a pozostały przychód z produkcji roślinnej nie pokrywał pozostałej części kosztów hodowlanych ani też kosztów zarządu,
- gospodarstwo posiadało zbyt mały areal ziemi, aby nadwyżka przychodów z produkcji roślinnej pozwoliła na pokrycie kosztów produkcji materiału hodowlanego. Docelowy areal gospodarstwa, który zabezpieczy przychody w celu funkcjonowania z dodatnim wynikiem finansowym, powinien oscylować wokół jednego tysiąca hektarów użytków rolnych.

(akta kontroli str. 5-251, 672-678, 716-720, 1015 -1021)

2.2 Regulamin zakupu w zależności od kwoty zamówienia dopuszczał formy sprzedaży: zapytanie o cenę, zamówienie z wolnej ręki, negocjacje bez ogłoszenia, przetarg ograniczony, przetarg nieograniczony. W przypadku zakupów lub sprzedaży indywidualnych Zarząd Spółki mógł odstąpić od stosowania określonych w Regulaminie zakupu zasad, z uwagi na wystąpienie szczególnych okoliczności związanych z danym towarem.

W grupie objętej badaniem (pięć najwyższych kwotowo wydatków, po jednym z każdego roku okresu 2017-2021) znalazły się zakupione (w cenach netto): w 2017 r. ciągnik rolniczy za kwotę 136,5 tys. zł; w 2018 r. nawóz wapniowy za kwotę 37,7 tys. zł, w 2019 r. agregat talerzowy za kwotę 95,0 tys. 2020 r. zł; paszowóz z frezem i ładowaczem za kwotę 216,0 tys. zł. Zakupów dokonano w trybie zapytania

o cenę lub zapytaniu ofertowym, także w przypadku zakupów przekraczających kwotę 200 tys. zł, co było zgodne z Regulaminem zakupu.

Była Prezes wyjaśniła m.in, że w 2020 r. zdecydowano się na wybór oferty zakupu paszowozu, przekraczającej próg dla zamówienia w określony w Regulaminie zakupu trybie przetargu nieograniczonego³⁰, ze względu na fakt, iż w wyniku usilnych poszukiwań maszyny, która byłaby dopasowana technologicznie, udało się pozyskać ją tylko od jednego dostawcy w cenie przekraczającej 200 tys. zł.

W 2021 r. Spółka zakupiła w uproszczonej procedurze (zapytaniu ofertowym) ciągnik rolniczy za kwotę 447,8 tys. zł. Prezes wyjaśnił, iż zakup w uproszczonej procedurze wyboru dokonany został w związku z poważną awarią w dotychczas używanym ciągniku tego typu i koniecznością zastąpienia wycofanego z użytkowania ciągnika. Ponadto, w okresie pandemii występowały problemy z pozyskaniem większej liczby ofert na zakup nowego ciągnika.

Wybór ofert przeprowadzono w trybie zgodnym z Regulaminem zakupu. Wynikające z faktur należności zostały uregulowane w wysokości zgodnej z zapisami na dowodach sprzedaży. Spółka wynegocjowała odroczenia płatności, bez obowiązku zapłaty odsetek.

(akta kontroli str. 493-593, 716-720, 1015-1021)

2.3. W okresie objętym kontrolą wynagrodzenia Prezesów ustalane były przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (NZW) na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2016 r. o zasadach kształtowania wynagrodzeń osób kierujących niektórymi spółkami³¹.

Łączna wysokość wypłaconych wynagrodzeń miesięcznych Zarządowi była zgodna z kwotami określonymi w uchwałach NZW. Wynagrodzenie uzupełniające przyznano byłemu Prezesowi Zarządu po zakończeniu kadencji (w 2020 r.) w kwocie 10,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 672-678, 343-358)

2.4. Spółka posiadała umowę dzierżawy nieruchomości z zasobów KOWR na grunty o ogólnej powierzchni 788,6973 ha³². Umowa zawarta została na okres 20 lat liczony od dnia 01.01.2006 r. Wysokość czynszu dzierżawnego ustalono na 791 decyton pszenicy w stosunku rocznym (w 2019 r. 58 692,2 zł, w 2020 r. 59 629,5 zł). Wyzierżawiający nie skorzystał z możliwości opisanych w § 3 pkt. 1 umowy i nie dokonał po upływie 10 lat podwyższenia czynszu dzierżawnego. Nie ustalono także czynszu dzierżawnego za lasy, na co zezwalał zapis § 15 pkt 2 umowy dzierżawy³³. Płatności z tytułu rat czynszu dzierżawnego realizowane były z opóźnieniem od 1 do 346 dni³⁴. W latach 2017-2021 Spółka zapłaciła KOWR łącznie 8,5 tys. zł odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty czynszu dzierżawnego. Opis nieprawidłowości zamieszczono w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Spółka dysponowała gruntami o łącznej powierzchni 801,89 ha w okresie 2017-2020 (788,70 ha gruntów dzierżawionych oraz 13,19 ha gruntów własnych Spółki – wniesione aportem. W 2021 r. powierzchnia gruntów użytkowanych przez Spółkę

³⁰ Kwota 200,0 tys. zł.

³¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1907.

³² Ogólna powierzchnia dzierżawy 788,6973 ha, w tym: grunty orne 586,0939 ha; łąki 110,6758 ha; pastwiska 60,93, lasy i grunty leśne 11,7331 ha, nieużytki 5,7205 ha; rowy 5,80 ha, użytki rolne 1,7710 ha, grunty zadrzewione 3,8700 ha drogi 1,8218 ha; wody płynące 0,0900 ha, tereny różne 0,1912 ha.

³³ Spółka nie otrzymała informacji o opracowaniu uproszczonego planu urządzenia lasu lub ustalenia przez nadleśniczego zadań z zakresu gospodarki leśnej.

³⁴ Średni okres opóźnienia płatności wynosił 159 dni.

wynosiła łącznie 801,60 ha, zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów dzierżawionych do 788,41 ha, tj. o 0,28 ha³⁵.

(akta kontroli str. 361, 346-366, 438-455)

Spółka w okresie 2017-2021 nie posiadała nieruchomości zbędnych, W biznesplanach i planach inwestycyjnych Spółki w latach 2017-2021 nie planowano sprzedaży nieruchomości. Spółka posiadała jeden lokal mieszkalny, wykorzystywany jako mieszkanie służbowe dla zootechnika. Czynsz za mieszkanie (2 zł/m²) został ustalony na poziomie niższym do czynszów za lokale komunalne w gminie Damnica (3 zł/m²).

Prezes wyjaśnił, że cena za lokal została ustalona jedynie na poziomie kosztów eksploatacyjnych ze względu na charakter pracy zootechnika, w którym dyspozycyjność pracownika ma kluczowe znaczenie. Ponadto, w świetle problemów z pozyskaniem doświadczonych pracowników tej specjalności, fakt przekazania do dyspozycji mieszkania służbowego jest dodatkowym atutem w procesie rekrutacji.

(akta kontroli str. 428-455, 716-720, 1559-1561)

Objęte badaniem Książki obiektów, prowadzone były zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu w sprawie książki obiektu budowlanego³⁶. Ze względu na wiek większości obiektów (budynki inwentarskie z lat 70 – 80 tych ubiegłego wieku i starszych), Spółka nie posiadała ich dokumentacji budowlanej (za wyjątkiem obiektu obory z 2003 r. i cieleńniko-jałownika z 2015 r.).

Kontrole okresowe stanu technicznego budynków, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, przeprowadzane były, w wymaganych terminach i zakresach, natomiast nie przeprowadzono kontroli, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. Nieprawidłowości w zakresie tych kontroli³⁷ opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 594-597, 660-673, 716-720)

2.5. Zatwierdzona (sporządzona) w 2012 r. (wraz z aktualizacjami), na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (dalej: rozporządzenie) Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego dla Ośrodka Hodowli Zarodowej Bobrowniki dotyczyła jedynie budynków administracyjnych. Nieprawidłowości w tym zakresie opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 594-607, 1558)

2.6. W dwóch z 13 kontroli przeprowadzonych w latach 2017-2021 stwierdzone zostały nieprawidłowości³⁸, w jednym przypadku bez wydawania zaleceń lub wniosków w drugim Spółka przekazała informacje o wykonaniu zaleceń³⁹.

(akta kontroli str. 1562-1563)

³⁵ Zmniejszenie o 0,2834 ha na podstawie aneksu nr 2 do umowy dzierżawy DSp/0001/204/2006 z dnia 10 maja 2006 r., w związku z: nieodpłatnym przekazaniem gruntu o powierzchni 0,0666ha na własność Gminy Damnica (w związku z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, Dz.U. z 2022 r. poz. 514.) oraz wyłączeniem działek o powierzchni 0,2168 ha oznaczone, jako drogi stanowiące własność Powiatu Słupskiego.

³⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134).

³⁷ O których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego.

³⁸ Kontrola przeprowadzona w 2017 r. przez IW PIW w Słupsku stwierdziła błędy w kolczykowaniu bydła oraz dwie niezgłoszone padłe sztuki bydła.

³⁹ Kontrola przeprowadzona w 2019 r. przez ZUS Oddział w Słupsku dot. konieczności wykonania korekty składek na kwotę 1,6 tys. zł.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Płatności z tytułu rat czynszu dzierżawnego realizowane były z opóźnieniem, które wynosiło od 1 do 346 dni⁴⁰. Skutkiem tego w latach 2017-2021 Spółka zapłaciła KOWR łącznie 8,5 tys. zł odsetek od nieterminowych płatności.

Zarząd Spółki, do kompetencji którego należało kierowanie jej działalnością, rozważał zaciągnięcie kredytu w rachunku bieżącym – (zwiększenie limitu), po przeanalizowaniu kosztów zrezygnowano z ubiegania się o kredyt ze względu na koszty pozyskania środków wyższe a niżeli zapłacone odsetki.

Prezes wyjaśnił także, że Spółka prowadzi działalność sezonową i znaczne wpływy z produkcji osiąga w okresie od IX do XI a co miesięczne wpływy ze sprzedaży mleka przeznacza na zabezpieczenie środków do utrzymania stada bydła. Płatność za czynsz dzierżawny Spółka regulowała w okresie jesiennym tj. po sprzedaży zbóż i otrzymaniu zaliczki z tytułu płatności bezpośrednich. Ponadto wskazał, że od 2018 r. Spółka nadal boryka się z trudnościami finansowymi, sytuacja w kolejnych latach ulega systematycznej poprawie.

(akta kontroli str. 672-678, 715, 1621)

2. W latach 2017-2020 nie poddawano wymaganej kontroli okresowej wykonywanej dwa razy do roku, jednego budynku inwentarskiego (obora) o powierzchni zabudowy przekraczającej 2 000 m², co stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt. 3 Prawa budowlanego. Kontrolę zgodnie z ww. przepisem wykonano dopiero w 2021 r., dokonano też wymaganego zgłoszenia do właściwego organu nadzoru budowlanego. Była Prezes, odpowiedzialna za kierowanie działalnością Spółki, wyjaśniła, iż nie wiedziała, że takie przeglądy powinny być wykonywane dwa razy do roku, uważała, że informacja o potrzebie wykonania przeglądów powinna pochodzić od osoby, której zlecono przeglądy.

(akta kontroli str. 594-597, 672-678, 716-720, 1015-1021)

3. Żaden z 29 obiektów budowlanych w latach 2017-2021 nie został poddany przeglądom okresowym kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego polegającej na: sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia, a ponadto badaniu instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów. Nieprzeprowadzenie tych kontroli, co najmniej raz na 5 lat, stanowiło naruszenie art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. W trakcie kontroli przedłożono wyniki badania instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów z 2022 r.

Była Prezes, odpowiedzialna za kierowanie działalnością Spółki, wyjaśniła m.in. że:

- książkami obiektów opiekował się w ramach zawartej umowy zlecenia inż. P. K. a za sprawy związane z książkami odpowiadał zatrudniony w Spółce S.J.
- nie przypomina sobie, aby był zarzut, że brakuje pięcioletnich przeglądów budowlanych, pamięta, że były jakieś przeglądy elektryczne, tzw. zerowanie. Nie wie, dlaczego nie ma potwierdzenia tych przeglądów w dokumentach.

W ocenie NIK, powyższe argumenty nie mogą stanowić wystarczającego usprawiedliwienia do naruszenia przepisów Prawa budowlanego.

⁴⁰ Średni okres opóźnienia płatności wynosił 159 dni.

Prezes wyjaśnił, że wykonanie przeglądów pięcioletnich zostało zlecone⁴¹, z terminem wykonania do 30.06.2022 r.

(akta kontroli str. 594-597, 672-678, 716-720, 1015-1021, 1032-1033)

4. W Spółce nie została sporządzona instrukcja przeciwpożarowa dla budynków inwentarskich, pomimo że zgodnie z § 6 rozporządzenia taki obowiązek został nałożony na właścicieli zarządców lub użytkowników takich budynków.

Dla silosów zbożowych i magazynu z mieszalnią pasz nie wyznaczono stref zagrożenia wybuchem, czyli jednego z elementów oceny zagrożenia wybuchem. Ocena ta, zgodnie z § 37 ust. 1 i 2 rozporządzenia, powinna zostać przeprowadzona dla obiektów i na terenach przyległych, gdzie magazynowane są materiały, z których mogą wytworzyć się mieszaniny wybuchowe.

(akta kontroli str. 608-659, 660-671)

Instrukcje bezpieczeństwa pożarowego dla budynków inwentarskich i magazynowych oraz określenie stref zagrożenia wybuchem (dla silosów oraz mieszalni pasz) wykonano dopiero w wyniku kontroli, w maju 2022 r.

Była Prezes, odpowiedzialna za kierowanie działalnością Spółki, nie potrafiła wyjaśnić, dlaczego nie wykonano takiej instrukcji. Stwierdziła, że Spółka zleciła wykonanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego i nie wie, dlaczego nie wykonano instrukcji dla wszystkich obiektów inwentarskich.

(akta kontroli str. 1015-1021, 608-659, 660-708)

OCENA CZĄSTKOWA

Spółka, po okresie strat w latach 2018-2019, spowodowanych warunkami atmosferycznymi w 2018 r., odnotowywała stopniową poprawę wyniku finansowego. Co prawda nie podjęto sformalizowanych działań naprawczych, jednakże wyniki z poszczególnych działów produkcji ulegały systematycznej poprawie. Nie stwierdzono niewłaściwego dokonywania wydatków. Spółka w okresie objętym kontrolą nie dokonywała sprzedaży nieruchomości. Poczyniono skuteczne starania o powiększenie powierzchni dzierżawionych gruntów rolnych.

W wyniku badania dokumentacji dotyczącej wybranych zakupów stwierdzono, że dokonane zostały one zgodne z Regulaminem zakupu W związku z trudnościami finansowymi Spółka nieterminowo realizowała płatności z tytułu czynszu dzierżawnego, ponosząc z tego tytułu koszty odsetek.

Spółka nie przeprowadzała wszystkich wymaganych Prawem budowlanym kontroli (brak kontroli pięcioletnich - art. 62 ust. 1 pkt 2 oraz kontroli wykonywanych dwa razy do roku - art. 62 ust. 1 pkt 3). Kontrolę zgodnie z w art. 62 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego przeprowadzono dopiero w 2021 r., dokonano też wymaganego zgłoszenia do właściwego organu nadzoru budowlanego. Posiadana instrukcja bezpieczeństwa pożarowego nie obejmowała budynków inwentarskich, w tym nie dokonano wydzielenia stref zagrożenia wybuchem w przypadku silosów i magazynu pasz wraz z mieszalnią. Nieprawidłowości w zakresie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego zostały usunięte w maju 2022 r., tj. w trakcie trwania kontroli.

⁴¹ Umowa nr 1/2022 z dnia 06.06.2022 r.

3. Warunki weterynaryjne i utrzymania zwierząt w Spółce

3.1. W wyniku kontroli przeprowadzonej w Spółce⁴² przez Powiatowego Inspektora Weterynarii w Słupsku, w zakresie dobrostanu i warunków utrzymywania zwierząt, zleconej przez NIK⁴³, ustalono m.in., że:

- w gospodarstwie brak było zabezpieczenia budynków przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywanych w gospodarstwie;
- na drzwiach do pomieszczeń, gdzie przebywały zwierzęta brak tabliczki z napisem „Nieupoważnionym wstęp wzbroniony”;
- nie zachowano należytej czystości budynków i pomieszczeń w których przebywają zwierzęta, co narusza przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek⁴⁴;
- oborach nr 1 i 2 ciągnik zgarnia odchody tylko z części gnojowej jednak nie na tyle często, aby zapobiec urazom - zwierzęta ślizgają się i przewracają, ponadto poidła są tak ulokowane, że zalewają posadzkę i zwierzęta stoją w wodzie;
- w oborze nr 4 stwierdzono, że konstrukcje kojców są częściowo przerdzewiałe, znajdują się wystające elementy mogące powodować urazy, część lamp nie posiada kloszy, co może spowodować zagrożenie pożarowe, oraz w przypadku pęknięcia żarówek zranienie zwierząt. W części środkowej 4 obory było ma bezpośredni dostęp do płyty gnojowej i są na nią wypuszczane jako forma wybiegu, gdzie chodzą po hałdach obornika co może powodować urazy;
- w oborze nr 4 stwierdzono przerdzewiałe elementy konstrukcji kojców i zabezpieczeń oraz wystające metalowe elementy i pręty mogące powodować urazy i uszkodzenia ciała zwierząt oraz stwierdzono we wszystkich oborach, że poidła dla zwierząt nie są utrzymywane w należytej czystości a resztki pasz i zanieczyszczenia nie są regularnie usuwane;
- brak jakichkolwiek zabezpieczeń przed muchami i gryzoniami, a także brak środka dezynfekcyjnego z aktualnym terminem ważności - jednak po zakończeniu kontroli jeszcze w tym samym dniu zakupiono środek dezynfekcyjny;
- w oborze nr 4 stwierdzono nieusunięte usterki, częściowy brak kloszy - odsłonięte żarówki bezpośrednio nad krowami i ściółką, wystające metalowe elementy mogące powodować urazy;
- w oborze 2 i 3 posadzka pod poidłami śliska i wypełniona wodą - brak odpływów, połamane elementy plastikowych stojaków na lizawki mogące powodować urazy zwierząt oraz stwierdzono, we wszystkich oborach, że zwierzęta ślizgają się i wyracają z powodu brudnej i śliskiej nawierzchni co rażąco narusza przepisy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych, niż te dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej⁴⁵.

⁴² Kontrolę przeprowadzono w dniu 27 kwietnia 2022 r.

⁴³ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK w zakresie dotyczącym dobrostanu i minimalnych warunków utrzymywania, warunków weterynaryjnych i dokumentacji leczenia zwierząt gospodarskich.

⁴⁴ Dz. U. Nr 168, poz. 1643.

⁴⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 1966

W związku z powyższym Powiatowy Lekarz Weterynarii w Słupsku wydał decyzję nakazującą Prezesowi jako osobie odpowiedzialnej za gospodarstwo:

- zabezpieczenie budynków, w których znajdują się zwierzęta przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;
- wyposażenie wejść do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta tabliczką z napisem „Nieupoważnionym wstęp wzbroniony”;
- zachowanie odpowiedniej czystości budynków, w których utrzymywane są zwierzęta;
- przestrzeganie przepisów w zakresie prowadzenia i przechowywania dokumentacji leczenia zwierząt i prawidłowe wypełnianie obowiązujących kart ewidencji leczenia zwierząt;
- bezwzględne zachowanie prawidłowych warunków utrzymania i zapewnienia właściwej opieki oraz utrzymywanie zwierzęta w warunkach nieszkodliwych niepowodujących urazów ciała, uszkodzeń ciała i cierpień zwierząt;
- w oborze nr 4 gdzie przetrzymywane są jałówki i młodzież powyżej 6 m-ca życia należy naprawić przerdzewiałe elementy konstrukcyjne kojców i zabezpieczeń oraz usunąć wystające metalowe elementy i pręty mogące powodować urazy i uszkodzenia ciała zwierząt;
- bezwzględnego zachowania czystości poidel i usuwać z nich regularnie zanieczyszczenia i niezjedzone resztki paszy;
- zabezpieczenia zwierząt przed muchami i gryzoniami;
- bezwzględne usuwanie usterek w pomieszczeniach inwentarskich: elektryczność, zabezpieczenie przed pożarem w postaci osłoniętych żarówek, zabezpieczenie posadzki przed nadmiernym wylewaniem wody z poidel tak aby powierzchnia nie była mokra i śliska, usunięcie połamanych ostrych elementów stojaków na lizawki;
- zapewnienie, aby posadzka była równa, twarda a jej powierzchnia była gładka i nieśliska;
- bezwzględnie należy niezwłocznie otaczać opieką a w razie potrzeby izolować chore i ranne zwierzęta - przede wszystkim zapewnić minimalne warunki dobrostanu i podstawowych potrzeb życiowych zwierząt.

Ww. nieprawidłowości należy usunąć w nieprzekraczalnym terminie do dnia 18 sierpnia 2022 r.

Ponadto w toku ww. kontroli stwierdzono nieprawidłowości w postaci:

- brudu i pajęczyn oraz gniazd jaskółek na wewnętrznych elementach konstrukcyjnych dachu. Braku osłon na lampach nad miejscem, gdzie prowadzony jest udój. Części metalowe w konstrukcji podtrzymującej dach z widoczną rdzą i łuszczącą się farbą.
- brudnych, pokrytych pajęczynami ścian obór oraz niedokładnie usuwanego obornika ze stanowisk krów dojnych;
- braku zabezpieczenia budynków, w których utrzymywane są zwierzęta oraz gdzie prowadzony jest udój, schładzanie i przechowywanie mleka przed dostępem szkodników. Brak środków deratyzacyjnych, stacji bajtowych oraz dokumentacji związanej z deratyzacją.

W związku z powyższym wydano decyzję zobowiązującą Spółkę, do:

- a) Doprowadzenia do właściwego stanu elementów konstrukcyjnych dachu oraz lamp znajdujących się bezpośrednio nad miejscem udojowym w pomieszczeniu, gdzie prowadzony jest udój.
- b) Doprowadzenia do właściwego stanu ścian w oborach oraz właściwego usuwania obornika ze stanowisk krów dojnych.

c) Zabezpieczenie budynków, w których utrzymywane są zwierzęta a także, gdzie prowadzony jest udój oraz schładzanie i przechowywanie mleka, przed dostępem szkodników.

Powyżej wymienione obowiązki należy wykonać do dnia 20 czerwca 2022 r.

Prezes wyjaśnił, że prace remontowe i konserwatorskie budynków inwentarskich co roku są przeprowadzane w okresie czerwiec – lipiec każdego roku. Do dnia 27 maja 2022 r. wykonano białkowanie ścian, wymieniono poidło, z którego dostawała się woda na posadzkę, zamontowano tablicę informacyjną, usunięto niezasiedlone gniazda ptaków, oraz pajęczyny w hali udojowej, rozmieszczono pojemniki z substancjami trującymi dla gryzoni. Naprawy dokonywane są sukcesywnie. Prace zostaną ukończone w terminach wskazanych w decyzji.

(akta kontroli str. 1289-1406)

W badanym okresie w Spółce, w zakresie dotyczącym dobrostanu zwierząt przeprowadzono łącznie sześć kontroli⁴⁶. Wszystkie przeprowadzone zostały przez Powiatowego lekarza Weterynarii w Słupsku.

W wyniku kontroli prowadzonej w dniach 15-18.05.2017 r. stwierdzono nieprawidłowości w zakresie ewidencji i znakowania bydła⁴⁷. W trakcie pozostałych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie objętym kontrolą Spółka nie była kontrolowana przez KOWR w zakresie dobrostanu zwierząt.

(akta kontroli str.1562-1563)

3.2. W Spółce nie zostały ustalone zasady karmienia i pojenia cieląt w formie pisemnej. Dzienny przydział obowiązków był przekazywany ustnie przez bezpośrednich przełożonych.

Prezes wyjaśnił, że zatrudniając pracowników do obsługi zwierząt zootechnik udziela instrukcji pracownikom w jakich porach i w jaki sposób należy karmić i poić zwierzęta. Poza udzielanymi instrukcjami codziennie zootechnik nadzoruje wykonywane prace. Praca dla poszczególnych grup pracowników przydzielana jest codziennie. Każdy z pracowników przed rozpoczęciem pracy otrzymuje ustne dyspozycje o zakresie wykonania prac w danym dniu. Taka zasada obowiązuje zarówno w dziale hodowli jak i w dziale produkcji roślinnej. Nad pracownikami z działu produkcji roślinnej nadzór i kontrolę nad wykonywaną pracą prowadzi kierownik gospodarstwa, a w dziale produkcji zwierzęcej nadzór i kontrolę prowadzi główny hodowca. W okresie nieobecności osób odpowiedzialnych za nadzór nad pracownikami, odpowiada osoba zastępująca. Każdy pracownik w momencie zatrudnienia otrzymuje zakres czynności, który potwierdza własnoręcznym podpisem. Jest zobowiązany do jego przestrzegania i wykonywania zleceń przełożonego.

(akta kontroli str. 716-720, 1564-1592,)

3.3. W badanym okresie w celu zapewnienia opieki weterynaryjnej zwierząt hodowlanych w Spółce obowiązywała jedna umowa⁴⁸ z lekarzem weterynarii,

⁴⁶ Z wyłączeniem kontroli przeprowadzonej na wniosek NIK, której wyniki opisano w pkt 3.1. niniejszego wystąpienia.

⁴⁷ Stwierdzono brak kolczyka na uchu, jest ślad po kolczyku, rolnik do dna kontroli nie zamówił duplikatów kolczyka Zał - IRZ-1, Sekcja XIII, Lp 29, 109, 432. Stwierdzono brak 5 sztuk bydła, 3 sztuki padły – Zał IRZ-1, Sekcja XIII, Lp 270, 273, 460 oraz 2 sztuki padły – nieterminowe zgłoszenie zdarzeń – Zał IRZ-1, Sekcja XIII, Lp 405 i 442. Stwierdzono 4 sztuki cieląt urodzone 11-13.05.2017 r. Zał IRZ-1, Sekcja XIII, Lp 513-516. Stwierdzono 1 cielaka urodzony 17.05.2017 Zał IRZ-1, Sekcja XII, Lp 517. Stwierdzono że 1 sztka ma pomyłony kolczyk – błędny duplikat od innej sztuki Zał IRZ-1, Sekcja XIII, Lp 176.

⁴⁸ Umowę zawarto 1 marca 2017 r. na czas nieokreślony. Przed 1 marca 2017 r. Spółka nie zawierała umów na świadczenie usług w zakresie opieki weterynaryjnej.

w ramach której prowadzono m.in.: stałą opiekę nad rozrodem stada krów, leczenie niepłodności krów i jałówek (w tym cotygodniowe diagnozowanie ciąży, zarządzanie programami hormonalnymi, analizę i raportowanie wyników, szkolenie inseminatorów oraz zootechników), zabiegi planowe i doraźne oraz profilaktykę ogólną. Ponadto zawierano umowy⁴⁹ w zakresie oceny bydła pod kątem możliwości brania udziału w wystawach oraz ich przygotowania, a także analizy materiału genetycznego.

W ww. umowie określono zakres świadczonych usług oraz cennik. Ponadto wykonawca zobowiązał się m.in. do nienaliczania dodatkowej marży do ceny dostarczanych leków i materiałów.

Badanie 10 (na kwotę 80,3 tys. zł) ze 124 faktur (na kwotę łączną 720,0 tys. zł) wystawionych w ramach ww. umowy wykazało, że wystawione faktury posiadały wyszczególnienie świadczonej usługi umożliwiające rozliczenie i sprawdzenie wykonanego świadczenia lub ich wartość wynikała bezpośrednio z podpisanej umowy (stała kwota wskazana w umowie). Ponadto ustalono, że na wybranych do badania fakturach prawidłowo naliczono cenę za usługi w nich wskazane.

W związku z zapewnieniem obsługi weterynaryjnej, w tym m.in. z tytułu obowiązujących umów, zakupów leków, zabiegów i badań, Spółka poniosła koszty w łącznej wysokości 772,4 tys. zł w tym:

- a) w 2017 r. łącznie 173,8 tys. zł, z tego w ramach ww. umowy 147,8 tys. zł i pozostałe usługi weterynaryjne⁵⁰ 25,9 tys. zł;
- b) w 2018 r. łącznie 182,5 tys. zł, z tego w ramach ww. umowy 138,1 tys. zł i pozostałe usługi weterynaryjne 44,4 tys. zł;
- c) w 2019 r. łącznie 190,1 tys. zł, z tego w ramach ww. umowy 150,0 tys. zł i pozostałe usługi weterynaryjne 40,2 tys. zł;
- d) w 2020 r. łącznie 150,2 tys. zł, z tego w ramach ww. umowy 141,0 tys. zł i pozostałe usługi weterynaryjne 9,2 tys. zł;
- e) w 2021 r. łącznie 146,6 tys. zł, z tego w ramach ww. umowy 143,1 tys. zł i pozostałe usługi weterynaryjne 3,4 tys. zł;

(akta kontroli str.1407-1535)

W zakresie prowadzenia dokumentacji hodowlanej Prezes wyjaśnił, że dokumentację hodowlaną prowadzi hodowca. Wszystkie sztuki rodzaju żeńskiego mają kartotekę hodowlaną. Zapisywane w niej były dane dotyczące pochodzenia rodziców, urodzenia, krycia, wycielenia itp. Po za tym w programie obsługującym hale udojową zapisywane są w/w dane o każdej sztuce żeńskiej. PFHBiPM udostępniła hodowcom program SOL w którym to programie hodowca nanosi informacje o każdej sztuce hodowlanej urodzonej w stadzie hodowcy. Zgodność zapisów jest na bieżąco weryfikowana jest przy miesięcznych/próbnym udojach, który kontroluje pracę hodowcy, eliminuje ewentualne błędy.

(akta kontroli str.1564-1576)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie NIK nie stwierdziła nieprawidłowości. Natomiast zostały one ujawnione przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Słupsku, co opisano w punkcie 3.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

⁴⁹ Z laboratorium weterynaryjnym, Instytutem Zootechniki-Państwowym Instytutem Badawczym z siedzibą w Krakowie, Państwowym Instytutem Weterynaryjnym – Państwowym Instytutem Badawczym z siedzibą w Puławach, Stacją Hodowli i Unasienniania Zwierząt Sp. z o.o., Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka.

⁵⁰ W wszystkie pozostałe świadczenia weterynaryjne, których realizacja nie wynikała z umowy z lekarzem weterynarii z 2017 r.

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym okresie Spółka podejmowała działania w celu zapewnienia właściwych warunków weterynaryjnych i opieki weterynaryjnej dla zwierząt gospodarskich. Powierzenie codziennych zadań pracownikom zajmującym się pieczą nad zwierzętami odbywało się na podstawie ustnych poleceń. Kontrola przeprowadzona przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Słupsku, na zlecenie NIK, wykazała szereg nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – technicznego budynków, w których trzymane były zwierzęta.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

- Wnioski
- 1) podjęcie działań w celu zapewnienia terminowego regulowania zobowiązań Spółki wynikających z umowy na dzierżawę gruntów od KOWR.
 - 2) kontynuowanie działań w celu zakończenia okresowej kontroli stanu technicznego obiektu budowlanego, o której mowa w art. 62 ust. 1 pkt 2. Prawa budowlanego.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

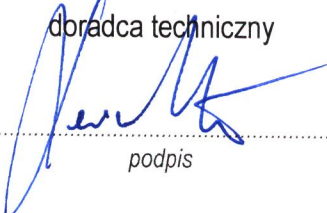
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 17 czerwca 2022 r.

Kontroler

Piotr Lewandowski
doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
podpis

Gdańsk, dnia 17 czerwca 2022r.

UPOWAŻNIENIE

Upoważniam Pana Dariusza Jurczuka - p.o. wicedyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Gdańsku do podpisania wystąpienia po kontroli P/22/034 – „Działalność spółek hodowli roślin i zwierząt nadzorowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w latach 2017-2021” , przeprowadzonej w OŚRODKU HODOWLI ZARODOWEJ BOBROWNIKI SP. Z O.O. .

p.o. DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku
Tomasz Szaboszowski
Tomasz Szaboszowski

